

Valas-kuuleminen 19.4.2021: Taloudellinen tuki

Apuvälineet edistävät vammaisten lasten ja aikuisten yhdenvertaisuutta, ja ne ovat usein osallistumisen edellytys. Ne ovat keskeisessä asemassa myös osallisuuden ja toimijuuden edistämisessä. Apuvälineitä on olemassa, mutta ongelma on se, että välineistä ei tiedetä tai tarpeenmukaisia välineitä ei saada käyttöön.

Tällä hetkellä esimerkiksi vaikeasti vammaisilla lapsilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia arjen osallistumiseen verrattuna heidän vammattomiin ikätovereihinsa. Jos lapsi ei saa käyttöönsä toiminnallista osallistumista edellyttävää apuvälinettä, hänen kokemusmaailmansa on kapeaa, hän saattaa syrjäytyä kaikesta vapaa-ajan toiminnasta ja myös perheen yhteisestä tekemisestä. Vapaa-ajan välineiden myöntämisen perusteita tulisikin arvioida laajemmin koko perheen hyvinvoinnin näkökulmasta, jotta perhe voi harrastaa ja toimia yhdessä.

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä myönnettäessä lain ja asetuksen mukaista apuvälineen tarpeen arviointi ei aina toteudu. Kuulemme perheiltä paljon "ei enää myönnetä" -tyyppisiä päätöksiä mm. apuvälinerattaiden ja -pyörien osalta. Tämä on yksi syy siihen, miksi hakemuksia "valuu" vammaispalveluiden puolelle. Vammaispalveluistakin päätökset ovat usein kielteisiä, ja perusteluna on määrärahojen loppuminen. Kielteiset päätökset toistuvat, prosessit voivat kestää vuosia, tämä uuvuttaa hakijoita, ja syrjäytymisen kuilu kasvaa. Herää kysymys määrärahojen alibudjetoinnista.

Ison ongelman luo myös se, että hankintakustannuksista korvataan yleensä puolet. Kun "omavastuuosuus" on puolet, se tekee monissa välineissä hankinnan kohtuuttomaksi. Esimerkiksi hiihto- ja luistelukelkka maksaa noin 3000€, kun tavalliset luistimet ja sukset saa muutamalla satasella. Laskettelukelkka maksaa noin 3500-5000€ laskijan tuen tarpeesta riippuen, vammattoman aktiiviharrastajan lasketteluvälineet maksavat noin 1000€. Vaikeimmin kehitysvammaisen nuori saattaa tarvita sähköavusteisen kolmipyöräisen tandem, koska ei pysty hahmottamisvaikeuksien ja vaarantajun puuttumisen vuoksi pyöräilemään ilman avustajaa. Kolmipyöräisen sähköistetyn tandem hinta on noin 10 000 € kun nuorten suosiman Jopon saa 500€:lla. On myös kohtuutonta, että esimerkiksi avustaja juoksee kolmipyörällä pyöräilevän henkilön rinnalla vastaamassa turvallisuudesta. Pyörä tulee myöntää tuen tarpeen mukaisena.

Välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan, mutta tällä käytännössä tarkoitetaan? Voiko tavalliseen pulkkaan teettää selkänojan ja hankkia viisipisteturvavyön ja ne korvataan? Mikä on se taho, joka muutostyön vakiomalliseen välineeseen tekee? Kuka ohjaa ja neuvoo muutostöiden tekemisen? Myös vammaisten ihmisten tulee saada vaihtoehtoisia mahdollisuuksia kuljetuspalvelujen rinnalle. Tulisiko aikuisten polkupyörät saada osana liikkumisen tukea, joka mahdollistaa asiointia ja vapaa-ajan toimintaan? Pitäisikö auton tilalla lukea kulkuneuvo, jotta se mahdollistaisi myös pyörien myöntämisen. Apuvälinepalvelut eivät saisi kuormittaa tarvitsijoita ja läheisiä, vaan niiden pitäisi tukea kokonaisvaltaista hyvinvointia.